

Obligatorisk registrering av riksdagsledamöternas åtaganden och ekonomiska intressen

Förslagets huvudsakliga innehåll

I detta ärende föreslår riksdagsstyrelsen vissa ändringar i lagen (1996:810) om registrering av riksdagsledamöters åtaganden och ekonomiska intressen.

Ändringarna innebär att registreringen görs obligatorisk för samtliga ledamöter. Talmannen ska vid ett kammarsammanträde anmäla att en ledamot inte har fullgjort registreringsskyldigheten.

Lagändringarna föreslås träda i kraft den 1 januari 2008.

Innehållsförteckning

Förslagets huvudsakliga innehåll.....	1
Innehållsförteckning	2
1 Riksdagsstyrelsens förslag till riksdagsbeslut.....	3
2 Lagtext.....	4
Förslag till lag om ändring i lagen (1996:810) om registrering av riksdagsledamöters åtaganden och ekonomiska intressen	4
3 Ärendet och dess beredning.....	6
4 Riksdagsstyrelsens överväganden	7

1 Riksdagsstyrelsens förslag till riksdagsbeslut

Riksdagsstyrelsen föreslår att riksdagen antar förslaget till lag om ändring i lagen (1996:810) om registrering av riksdagsledamöters åtaganden och ekonomiska intressen.

Stockholm den 13 juni 2007

På riksdagsstyrelsens vägnar

Per Westerberg

Anders Forsberg

I detta beslut har deltagit: Per Westerberg, ordförande, Britt Bohlin Olsson (s), Lars Lindblad (m), Tone Tingsgård (s), Margareta Pålsson (m), Karl Gustav Abramsson (s), Morgan Johansson (s), Hillevi Engström (m), Annika Carlsson (c), Johan Pehrson (fp) och Margareta Israelsson (s)

2 Lagtext

Riksdagsstyrelsen har följande förslag till lagtext.

Förslag till lag om ändring i lagen (1996:810) om registrering av riksdagsledamöters åtaganden och ekonomiska intressen

Härigenom föreskrivs i fråga om lagen (1996:810) om registrering av riksdagsledamöters åtaganden och ekonomiska intressen

dels att 7 § och 9 § skall upphöra att gälla,

dels att nuvarande 8 § och 10 §¹ skall betecknas 7 § respektive 8 § samt nuvarande 11–16 §§ betecknas 9–14 §§,

dels att 4 § och 6 § samt nya 10 § och 13 § skall ha följande lydelse,

dels att det i lagen skall införas en ny paragraf 11 a § och närmast före 11 a § en ny rubrik av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

Anmälan är frivillig, men den skall innehålla alla vid anmälningstillfället relevanta uppgifter om sådana förhållanden som anges i 10 §.

4 §
Ledamot skall till registret anmäla alla vid anmälningstillfället relevanta uppgifter om sådana förhållanden som anges i 8 §.

En anmälan om registrering skall göras skriftligen till riksdagens kammarkansli. Anmälan *bör* göras inom fyra veckor från det att riksdagen sammanträtt första gången efter ett val eller från den senare tidpunkt då uppdraget som riksdagsledamot påbörjades.

6 §
Anmälan om registrering skall göras skriftligen till riksdagens kammarkansli. Anmälan *skall* göras inom fyra veckor från det att riksdagen sammanträtt första gången efter ett val eller från den senare tidpunkt då uppdraget som riksdagsledamot påbörjades.

nuvarande 12 §
Innan anmälda uppgifter får registreras skall i förekommande fall enskilda och juridiska personer samt offentliga organ som avses i 10 § andra stycket 3, 5, 7, 8 eller 10 beredas tillfälle att yttra sig över uppgif-

10 §
Innan anmälda uppgifter får registreras skall i förekommande fall enskilda och juridiska personer samt offentliga organ som avses i 8 § andra stycket 3, 5, 7, 8 eller 10 beredas tillfälle att yttra sig över uppgif-

¹ Senaste lydelse av nuvarande 10 § 2000:1063

Nuvarande lydelse

ter som berör dem. Om ett sådant yttrande innehåller en erinran mot en lämnad uppgift, skall riksdagsledamoten beredas tillfälle att ändra eller komplettera sin anmälan.

nuvarande 15 §

Uppgifterna skall utgå ur registret när en valperiod har löpt ut. Även uppgifterna om den som under en valperiod lämnar sitt uppdrag *eller återkallar sin anmälan till registret* skall utgå ur registret. Vid registreringen av förändringar av i registret antecknade förhållanden skall de gamla uppgifterna utgå ur registret.

Föreslagen lydelse

ter som berör dem. Om ett sådant yttrande innehåller en erinran mot en lämnad uppgift, skall riksdagsledamoten beredas tillfälle att ändra eller komplettera sin anmälan.

Anmälan av underlåtenhet att registrera uppgifter

11 a §

Talmannen skall vid ett kammar-sammanträde anmäla att en ledamot inte fullgjort skyldigheten att anmäla uppgifter till registret enligt 6 §, 7 § och 9 §.

13 §

Uppgifterna skall utgå ur registret när en valperiod har löpt ut. Även uppgifterna om den som under en valperiod lämnar sitt uppdrag skall utgå ur registret. Vid registreringen av förändringar av i registret antecknade förhållanden skall de gamla uppgifterna utgå ur registret.

1. Denna lag träder i kraft den 1 januari 2008.
2. För en ledamot som vid ikraftträdandet inte är anmäld till registret skall, i stället för vad som anges i 6 §, en anmälan göras inom fyra veckor från det att riksdagen sammanträtt första gången under år 2008.

3 Ärendet och dess beredning

Lagen (1996:810) om registrering av riksdagsledamöters åtaganden och ekonomiska intressen trädde i kraft den 1 september 1996. Registreringen började tillämpas fr.o.m. riksmötet 1996/97. Genom lagen tillkom ett system för frivillig registrering av uppgifter om ledamöters åtaganden och ekonomiska intressen.

I en skrivelse till riksdagsstyrelsen den 15 juni 2005 begärde socialdemokraterna i riksdagen att riksdagsstyrelsen skulle ges i uppdrag att utreda hur ett obligatoriskt register över riksdagsledamöternas åtaganden och ekonomiska intressen skulle kunna utformas.

Under hösten 2005 tillsattes på riksdagsstyrelsens uppdrag en utredare (justitierådet Per Virdesten) med uppdrag att utvärdera och se över lagen. I uppdraget ingick att utreda förutsättningarna för att införa ett obligatoriskt register.

Utredningen lämnade sitt förslag i april 2006 i betänkandet (2005/06:URF4) Registrering av riksdagsledamöternas åtaganden och ekonomiska intressen.

Utredningen föreslog att registreringen görs obligatorisk för samtliga ledamöter och regleras i en ny lag. Utredningen föreslog också bl.a. att den praktiska hanteringen skulle förenklas i viss utsträckning.

Utredningen remissbehandlades.

Den 13 december 2006 beslutade riksdagsstyrelsen att tillkalla en beredningsgrupp för att överväga vissa frågor i anslutning till ett register för ledamöternas åtaganden och ekonomiska intressen (dnr 049 – 3248 -05/06).

Till ledamöter i beredningsgruppen utsågs Lennart Hedquist (m), sammankallande, Morgan Johansson (s), Jörgen Johansson (c), Allan Widman (fp), Ingvar Svensson (kd), Alice Åström (v) och Ulf Holm (mp). Till sekreterare förordnades bitr. kammarsekreterare Per Persson.

Beredningsgruppen skulle beakta utredarens förslag och de remissynpunkter som lämnats.

Beredningsgruppen lämnade den 2 april 2007 ett principförslag för riksdagsstyrelsens ställningstagande.

Riksdagsstyrelsen beslutade den 18 april 2007 att ställa sig bakom beredningsgruppens principförslag om vissa ändringar i systemet med registrering av riksdagsledamöternas åtaganden och ekonomiska intressen.

4 Riksdagsstyrelsens överväganden

Principförslaget innebär att ett obligatoriskt register för riksdagsledamöternas åtaganden och ekonomiska intressen ska införas. Varje ledamot är skyldig att till registret anmäla alla sina registreringspliktiga uppgifter. Nya eller ändrade uppgifter ska anmälas inom en månad från det att förändringen inträtt. Kammarkansliet ska införa rutiner så att ledamöterna minst en gång i halvåret påminns om skyldigheten att anmäla förändringar i de registreringspliktiga uppgifterna. En sanktionsmöjlighet bör införas när ledamot inte fullgör registreringskyldigheten. Talmannen ska ha ett samtal med ledamoten och får meddela underlåtenheten till kammaren.

Antalet till registret anmälda ledamöter uppgick i slutet av förra valperioden till 261 (april 2006). I betänkandet (2005/06:URF4) Registrering av riksdagsledamöternas åtaganden och ekonomiska intressen konstaterades med anledning av denna uppgift att antalet anmälda ledamöter minskat jämfört med föregående valperiod (1998–2002) och uppgick till omkring tre fjärdedelar av det totala antalet riksdagsledamöter. Enligt utredningens mening kunde det, med hänsyn till att så många ledamöter valt att inte ansluta sig till registret, ifrågasättas om registret fyller sitt ändamål att ge en samlad information om ledamöters åtaganden och ekonomiska intressen. Detta talade enligt utredningen för att man borde överväga att göra registret obligatoriskt för att bättre uppnå syftet med registreringen.

Per den 5 juni 2007 är 252 ledamöter anmälda till registret. Så långt är det alltså även under denna valperiod många ledamöter som valt att inte ansluta sig till registret. Detta stärker, enligt riksdagsstyrelsens mening, tvivlet om registret fyller sitt ändamål.

Utredningen pekade på att anmälningsskyldigheten inom myndigheter under riksdag och regering utan undantag är obligatorisk. Det gäller bl.a. Riksbanken, Riksrevisionen, Ekonomistyrningsverket och Konjunkturinstitutet. Anmälningsskyldigheten vilar här mycket på betydelsen av att allmänheten känner förtroende för den statliga sektorns institutioner och de personer som verkar i det offentliga tjänst.

Som utredningen framhöll skulle en ökad öppenhet kring ledamotskapet sannolikt bidra till att öka allmänhetens förtroende för den offentliga förvaltningen och för riksdagsledamöterna och det politiska systemet. Även detta talar enligt riksdagsstyrelsens mening för att registret görs obligatoriskt.

Ett obligatorium måste emellertid vägas mot ledamöternas befogade krav på skydd av den personliga integriteten. Här är personuppgiftslagen (1998:204) av särskilt intresse. Syftet med lagen är att skydda människor mot att deras personliga integritet kränks genom behandling av personuppgifter. Det har i förarbetena uttalats att skyddet för den personliga integriteten inte kan sträcka sig längre än vad som är möjligt med hänsyn till de krav som samhällsgemenskapen uppställer och man har då pekat på intressen som

yttrandefrihet, informationsfrihet, offentlighet och brottsbekämpning (prop. 2005/06:173 s. 16).

Utredningen uttalade att denna gränsdragning förefaller väl förenlig med den avgränsning av registreringsplikten som görs i 5 § lagen om registrering av riksdagsledamöters åtaganden och ekonomiska intressen, enligt vilken uppgifter får registreras i den omfattning som är motiverad av ett befogat allmänt intresse. Utredningen hänvisade till ett uttalande vid lagens tillkomst av konstitutionsutskottet om att skyddet för den personliga integriteten också för riksdagsledamöter bör ligga på en hög nivå, men att det i ett öppet samhälle måste accepteras att en riksdagsledamot i frågor som rör denne i hans eller hennes egenskap av offentlig person bör tåla en något större insyn än vad som kan krävas av enskilda personer i övrigt (bet. 1995/96:KU13 s. 7).

Enligt utredningens mening lägger alltså hänsynen till den personliga integriteten inte hinder i vägen för att göra registret obligatoriskt och utredningen ansåg att övervägande skäl talar för att göra registret obligatoriskt (s. 57).

Riksdagsstyrelsen vill framhålla att ett stort antal remissinstanser välkomnade eller inte hade något att erinra mot förslaget att göra registret obligatoriskt.

Beredningsgruppen med representanter för samtliga riksdagspartier var enig om att registreringen bör vara obligatorisk.

Sammantaget anser riksdagsstyrelsen att ett obligatoriskt register för riksdagsledamöternas åtaganden och ekonomiska intressen ska införas.

När det gäller vilka uppgifter som bör vara registreringspliktiga föreslår riksdagsstyrelsen inte någon förändring i de nuvarande reglerna. Styrelsen anser att omfattningen utgör en rimlig och ändamålsenlig avvägning. Styrelsen delar således beredningsgruppens uppfattning att skulder och fondinnehav inte bör registreras liksom inte heller uppgifter om anhörigas ekonomiska intressen. Det kan emellertid inte uteslutas att förnyade överväganden i framtiden kan föranleda en förändrad bedömning.

Registrets innehåll ska, i enlighet med vad som nu gäller, hållas ordnat och tillgängligt på kammarkansliet. Som beredningsgruppen anförts får erfarenheterna utvisa om det finns ett behov av att låta de registrerade uppgifterna också läggas ut på webben, men för närvarande är detta inte aktuellt.

För närvarande pågår en översyn inom riksdagsförvaltningen av rutinerna för hantering av det ekonomiska registret. Avsikten är att förenkla registreringsförfarandet och att åstadkomma en datorbaserad funktion för påminnelse till ledamöterna om registreringsskyldigheten. Vissa av åtgärderna ska vara genomförda till riksmötet 2007/08 medan de åtgärder som övervägs med anledning av de föreslagna lagändringarna, t.ex. en rapportrutin med uppgift på de ledamöter som inte har anmält sig till registret, ska vara genomförda till ikraftträdandet av lagändringarna den 1 januari 2008.